

Szerkesztőségi iroda:

Nagybcskerek,

Zápolya-utca: 1-3 szám.

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája Nagybcskerek, Zápolya-utca 1. hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felajánlások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybcskerek, 1906.

XXXV. évfolyam. 78. szám.

Előfizetési árak:

Egész évre — — — — 24 kor
Félévre — — — — 12 "
Negyedévre — — — — 6 "
Egy hónapra — — — — 2 "
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak és azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünneppapok kivételével mindennap délután 5 órakor.

Szerda, április 4.

Az állami élet rendje.

— április 4.

Allandóan hirdetik a koalíciós lapok, hogy a kormány erőszakosan fog adót szedni és ujoncozni, dacára annak, hogy illetékes helyről a legkomolyabban és a leghatározottabban visszautasították ezt a híresztelést.

Mivel azonban ismételtelen beszéltek ezt, a kormány részéről újból kifejezetten hangoztatják, hogy ez a legrosszakarattal kóhalmányok közé tartozik és hogy a kormánynak efféle eszében sincs, nem is volt és nem is lesz. A kormány, amint eddig is tette, ezentul sem fogja megszegni a törvényt, amelynek szigorú szabványai szerint kezdte meg a harcot a törvények félremagyarázó, elcsavaró ellen.

A mikor a kormány vállalkozott az államélet rendes menetének megővésére, amikor elfogadta azt a roppant feladatot, hogy a koalíció által az országban ütött sebeket behegessze, a felizgatott kedélyeket megnyugtassa, a fenyegetett államrendet megővja és annak zavartalan menetét fenntartsa, tette ezt annak tudatában, hogy a törvények erőszakos magyarázatával szemben visszaállítja azoknak helyes s eddig is elfogadott jóhiszemű értelmezését s ezzel egyben beláthatatlan anyagi és politikai zavaroktól óvja meg az országot.

A kormány vállalkozását siker kísérte annyiban, hogy az ország népe általában megnyugodott; annak az izgalomnak, amely a koalíció politikájának kezdeteit nyomon kísérte, már csak emléke maradt meg. Az ország megnyugodott és csupán azon bajaival van elfoglalva, amelyeket a koalíció jelszavai miatt kénytelen elszenvedni. És látja, hogy a kormány megővta őt ennek a jelszó-politikának végzetes következményeitől, az államgépezet teljes megállásától. Teszi ezt nagy fáradsággal, annál nagyobb fáradsággal, mert a koalíció

passzív törvénytelenségevel eléggé megnehezíti feladatát.

Ennek dacára mindeddig nem volt fennakadás az ország dolgaiban és remélhetőleg nem is lesz. A kormány előrelátással gondoskodik mindenről a törvények keretében. Semmiféle erőszakos eljárásról, sem erőszakos ujoncozásról, sem erőszakos adószedésről szó nem lehet. A kormány nem fog ellenkezésbe jutni az 1886: XXI. törvények 20. szakaszával s nem fog alkalmat szolgáltatni arra, hogy a törvénytelen ellentállás a törvényesség látszatát ölthesse fel. Hanem folytatni fogja az ország szükségleteinek fedezésére, az államélet zavartalan fentartására irányuló munkáját, amely lelkiismeretesebb, mint az effajta s csak a közhangulat felizgatására, megriasztására számított lelkiismeretlen hirtartás s eredményesebb is. Mert a mily kevésbé fogja megtevesztetni a koalíciós koholás a közvéleményt s a mennyire elítéli persze magában majdnem mindenki a súlyos következmények ellenére még mindig makacsul áskálódó koalíciós politikát, annyi méltánlással fog találokni majd ennek a kormánynak a munkássága, amelylyel súlyos időkben, nehéz körülmények között, nagy önfeláldozással is megővta és fenntartotta a magyar nemzeti államélet zavartalan menetét.

Az iskola a magyar iparpártolás szolgálatában.

— Saját tudósítónktól. —

— április 4.

Azon üdvös és lelkes mozgalom, mely a magyar iparpártolás terén mind nagyobb hullámokat ver, az iskola munkásaira is kötelelességeket ró. Ezt a kötelelességet felismerve, a helybeli magy. kir. áll. polgári iskola tanári kara tegnapi délutáni értekezletén a kérdést tárgyalva a következő határozatokat hozta:

1. Az áll. polg. isk. tanári kara áthatva az országsszerte megindult mozgalom nagy nemzet-

gazdasági jelentőségétől, a maga szerény hatáskörében is iparkodik a mozgalmat gyakorlati eredményekhez segíteni. E célból első sorban neveléssel, jó példával, folytonos buzdítással iparkodik a tanulóban az igaz magyar nemzeti érzést ápolni és fejleszteni és ennek szolgálatában nem kicsinyli a jelvényekben és külsőségekben megnyilvánuló nemzeti lelkesedést sem.

2. Az osztályfőnökök a tanulókat kioktatják és buzdítják, hogy csakis magyar gyártmányú iparcikkeket vásároljanak és ezt különösen a tanzsereket illetőleg gondosan ellenőrzik. A helybeli kereskedőket felkérlik, hogy a tanulóknak csakis magyar gyártmányú tanzsereket, rajz- és írózsereket adjanak el.

3. A pontos ellenőrzés eszközölhetése céljából illetékes helyen eljár, hogy az országos védegyelet adjon ki a hazai gyártmányokról, ipartermékekről olyan jegyzéket, amelyben fel legyen tüntetve azok ismertető jelei és ezeket a jegyzékeket a tanulók között terjeszti.

4. Igyekezni fog a gyermekek után a szülőkre is hatni, hogy a tanulóknak minden szükséglete lehetőleg magyar ipartermék legyen.

5. A tanári kar tagjai belépnek a helybeli iparvédő egyletbe, mint rendes tagok és úgy a maguk, mint családtagjaik szükségletét csak magyar ipartermékekből szerzik be.

6. A tanári kar minden alkalmat felhasznál a tanuló buzdítására. Hogy pedig az eszme mindig a tanuló szeme előtt lobogjon, az intézet összes helyiségeiben, feltűnő helyen „Pártoljuk a magyar ipart” felirású táblákat alkalmaz.

7. A tanári kar azon meggyőződésben, hogy bár az egyes intézet hatása csekély is, de ha az akció országsszerte az iskolákban megindítja, a gyakorlati eredmény óriási lehet: határozatait az országos akció megindítása végett fölterjeszti az orsz. polg. isk. tanáregyletnek, ezzel Szentes Adolfot, az egyesület választmányi tagját bizza meg, aki a jövő heti választmányi gyűlésen terjeszti az indítványt kellő indokolással a tanáregylet választmánya elé azzal, hogy az ország összes polgári iskoláiban hasonlóan járjanak el.

A „TORONTÁL” tárcája.

Széchenyi és kora.

Írta s a Szabad Lyceumban felolvasta: Dr. Nagy Dezső.
(Folytatás.)

Széchenyi legjobban szerette ismereteit utazások által bővíteni; hosszabb szabadságot véve igénybe. bejárta Olasz-, Francia-, Görögországot, Kis-Ázsia partjait s az olasz költészet, a görög irodalom, a művészet és régészet tanulmányozása sok szépre és jóra serkenté fogékony lelkét; angolországi útja alkalmával pedig a legélelmebb figyelemmel kísérte az ott már kifejldött kultúra vívmányait s azokat az intézményeket, melyeket később saját hazájában meghonosítani óhajtott.

De utazásai közben nem hanyagolta el hazáját sem. Magyarország és Erdély nevezetesebb városait is meglátogatta s ezen utazásai közben kötött az ország több nagy fiával ismeretséget, akikkel való érintkezése kétségtelenül nagy befolyással volt gondolatukörére s későbbi munkálkodására. Így ismerkedett meg az akkor már vezérszerepet vivő s híres politikai szónok felsőbüki Nagy Pállal, valamint a vele rokonlelkű báró Wesselényi Miklóssal, akinek, mint később ő maga írta, magasztos felfogása s bizonyos varázs, melyet anyjakra gyakorolt, elbájolták lelkét s örök barátságot fogadtak egymásnak.

Nem csekély részben tulajdonítható ennek a barátságának az a körülmény, hogy gróf Széchenyi István mindinkább és inkább kezdett foglalkozni hazája ügyeivel, mely önkénytelenül is magával hozta az itteni állapotoknak a külföldön látottakkal való összehasonlítását, mely

összehasonlítás aztán élénken éreztette vele a magyar nemzet szellemi és anyagi téren való a hátramaradását s természetszerűen felkeltte benne a vágyat a külföldön létező s nálunk ismeretlen üdvös intézményeknek itt leendő meghonosítására.

Mielőtt azonban már lelkében élő nagyra-törő eszméinek megvalósításához fogott volna, még egy újabb utazásra határozta el magát a Wesselényi Miklós báró társaságában. 1822. március 1-én keltek utra, most már azzal a nyíltan kimondott elhatározással, hogy a külföld gazdasági, kereskedelmi, ipari s egyéb viszonyait, ezek között különösen a lótenyésztést tanulmányozva, szerzett ismereteiket, Magyarországnak terbe vett reformálásánál sikerrel felhasználhassák.

Hét hónapon át tartott utjukban bejárták Bajorországot, Württemberg, Francia és Angolországot, mindenütt keresve és figyelemre méltatva mindent, amit kitérített céljuk tekintetéből hasznosnak tartottak.

Ebből az utjából hazatérve, némi pihenés után, a külföldi tapasztalatok hatása alatt, mindenekelőtt saját gazdaságát rendezni s eszméinek propagálása céljából saját hazájában tesz kirándulásokat.

Igyekezvén saját eszmekörének minél többeket megnyerni. Ebbeli törekvésében azonban kétségkívül nagy akadályul szolgált az, hogy Széchenyi a leghonosítottabb, legegészségesebb társaságot, a magyar középosztályt teljesen elhanyagolta, sőt nem is ismerte; ő úgy volt meggyőződve, hogy Magyarország ujjászületését, felvirágzását csak a főrangú osztály közreműködésével érheti el.

Pedig nagyon merész gondolat volt ebben az időben, a múlt század 20-as éveiben Magyar-

ország regenerációját az arisztokráciától várni, melynek hivatait viselő része természetesen minden liberális eszmével hadilábon állott s a nemzet tisztelőtében nem nagyon előkelő helyet foglalt el, másik része pedig a bécsi szellem által osztrák udvaroncokká fajzott főúriaink, a magyar nyelvet sem bírták, saját népüket nem ismerték, nem szerették. Igaz, hogy az ország lakosai sem szerették őket s a népszerűség tekintetében a zérus fokon állottak épen akkor, midőn Széchenyi nagy tervei kiindulási pontját bennük vélte s óhajtotta feltalálni.

Tudta, hogy ezt az osztályt mielőtt tervei kivitelére megnyerné s felhasználná, rehabilitálnia kell, de előbb saját magának kellett megszereznie az ezen reform keresztülviteléhez szükséges renommét, szükségét érezte, hogy a nemzet figyelmét magára vonja, meri betelt a tudattal, hogy végre elérkezett az idő, melyben megkezdheti nagy munkáját.

Es ez az idő csakhamar elérkezett, egészen váratlanul, szebben, meghatóbban, lelkesítőbben, mintha a legnagyobb művészek rendezték volna.

Ez az idő volt az 1825-iki országgyűlésnek november 3-iki ülése. Ekkor voltak ugyanis tárgyalás alatt a nevelés, illetve közoktatás és a nemzeti nyelv érvényre emelése iránti követelések, melyeknek már az előző napon tartott ülésen is voltak lelkes szöszölői, sőt Takács Gáspár pozsonyvármegyei követ már egy Magyar nyelvvelő társaság, Máriássy sárosmegyei követ pedig Magyar tudományos akadémia felállítását sürgették. Közvetlen Máriássy után állott fel szöszölésre felsőbüki Nagy Pál, ki lángoló szónoklatainak ellenállhatlan erejével fényesen tünt ki a követek közül. Ő is sürgette az akadémia felállítását s

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/2 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/2 órától 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délből gőzfürdő. A kácfürdő egész nap nyitva marad.

A Torontóvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület olvasóhelyisége (Váraljai-utca 9. sz.) Nyitva mindennap délután 5 órától este 10-ig, vasár- és ünnepnapokon délután 2 órától este 10-ig.

Április 9. Közgy. bizottság ülése.

— **A nagybecskereki ev. ref. egyház főgondnoka.** A nagybecskereki református egyház közgyűlése főgondnokká egyhangulag dr. Kis János ügyvédet választotta meg, presbiterekké pedig Korláth Kázmér vasúti mérnököt és Szilágyi Lajos törvényszéki bírót. Ugyancsak a gyűlés jóváhagyta a tudomásul azt, hogy özv. Ujhelyiné, szül. Huszár Karolin urnó házáat a „Keresztény négyeletnek” adományozta.

— **Skót lelkész Nagybecskereken.** Webster Jakab skót lelkész, a londoni vallásos iratokat kiadó társulat, magyarországi és ausztriai megbízottja most városunkban időzik és meglátogatta tegnap este a „Melegedő” is, hol beszédet is tartott, mit Szalay lelkész tolmácsolat magyar nyelven.

— **A gör. kel. szerb egyházmegyéjéből.** A gör. kel. szerb egyházmegye szentszéke tegnapelőtti Létics György dr. püspök elnöklésével Temesvárott teljes ülést tartott, melyen a szentszék újonnan megválasztott tagjai letették az esküt Létics György dr. püspök kezébe s amelyen Létics György dr. püspök Dosén Izsák arkimandritát a szentszék alelnökévé nevezte ki. Tegnap az egyházmegye közigazgatási osztálya tartotta teljes ülést ugyanakkor Létics György dr. püspök elnöklése alatt, melyen Bogdán Zsivkó nagyikindai polgármestert, a nagyikindai egyházközség elnökét választották meg a közigazgatási osztály alelnökének.

— **Eljegyzés.** A multkor között eljegyzési hírnökhöz ma kaptuk a következő családi jelentést:

Reitter Oszkár főkapitány örömmel tudatja, hogy az ő és néhai felesége Botka Sirolda leányát Edithet dr. Eördögh Árpád kir. alügyész eljegyezte. Nagybecskerek, 1906. március hó.

Eördögh Ödön kir. főiskolai titkár és felesége Houchard Ika örömmel tudatják, hogy fiok Árpád Reitter Edithet eljegyezte. Budapest, 1906. március hó.

— **Az O. M. K. E. és a vámtételek.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés beadványával fordult a kereskedelmiügyi miniszterhez a vámtételek közlése érdekében. A beadványban kifejti, hogy az autonóm vámtarifá és külkereskedelmi szerződéses közzétett szövegéből a hazai kereskedelem csak arra nézve szereszet teljes tájékoztató, hogy az egyes árucikkekre minő vámtételek rovdandók le a behozatalnál, de abban az irányban, hogy minő vámtételek alá esnek az egyes árucikkek a Magyarországhól külföldre irányuló kivitelnél a tájékoztató az alapon nem lehet teljes. — Pedig ugy a jelenlegi külkereskedelmi forgalom gyakorlati igényei,

valamint a kiviteli kereskedelem fejlesztése felőlénül megkövetelik, hogy az érdekeltek pontos tudomást nyerjenek mindazon előnyökről, amelyek velünk legtöbb kedvezményes egyezményt kötött külföldi államoknak valamely más külföldi állammal kötött szerződése folytán javunkra esnek. Németországban már régebb idő óta és rendszeresen közteszük azokat a vámtétel mérsékléseket és megköteéseket, amelyek a legtöbb kedvezmény folytán a német termelés javára szolgálnak. Mindezek alapján azt kéri az O. M. K. E. a kereskedelmiügyi minisztertől, hogy a „Közgazdasági értesítő” című hivatalos kiadvány közleményei sorába vételessék fel és folytattassék rendszeresen azon vámtételek közlése, amelyeknek a velünk legtöbb kedvezményes alapon szerződött külföldi államoknak valamely más külföldi állammal létesült szerződése alkalmával való mérséklése vagy megköteése a mi javunkra is esik, de a mi köztünk és a külföldi államok között kereskedelmi szerződéseknak publikált szövegéből nem tűnik ki.

— **Zászlószentelés.** A magyarpadéi polgári és gazdakör, mint már említettük, f. évi április hó 16-án délelőtt 10 órakor zászlószentelési ünnepélyt rendez. A zászlószentelés és átadás után délután 5 órakor az áll. iskola helyiségében a kör diszgyűlést tart, melyen az elnöki megnyitót Rázu József áll. isk. igazgató mondja el. Lesz azonkívül ének, szavalat. Érdekes pontja lesz a diszgyűlésnek Ispánovits Sándor fővárosi polgári isk. tanár előadása a finn népeletről és Finnország ismertetése. Este 9 órakor ugyancsak az állami iskola helyiségeiben táncmulatság lesz, melyre a belépőjegy személyenként 1 korona. Az érdekes ünnepély megérdemli a szélesebb körű figyelmet.

— **A cipészek bérmozgalma.** A cipészmesterek és munkásik között már napok óta dúló, áldatlan harcban a legutóbbi békéltető kísérlet sem hozta meg a várt fordulatot. Mattonovics György iparhatósági biztos és Vogel iparfelügyelő a hétfői értekezleten mindent elkövettek az ellentétek kiegyenlítésére, igyekeztek azonban ezuttal is eredménytelen maradt. Mindamellett a bérmozgalom tegnap mégis új stádiumba jutott, amennyiben a vásáros cipészek és alkalmazottaik között privatim természetű meg egyezés jött létre és ezek már meg is kezdték a munkát. A megrendelésre dolgozó mesterek és alkalmazottaik azonban nem hajlandóak engedni feltételeikből.

— **Áprilisi hó.** Nagyszentmiklósi levelezőnk írja: Itt Nagyszentmiklóson egy álló hétig tartó csipős hideg mellett, ma délelőtt 3 órán a nagy-pelhu hó esett, amely ugyan délután elolvadt, de este felé erős éjszakai szél mellett fagyástól kell tartanunk, mely ha tényleg beállana, nemcsak vetésünk fejlődésére lenne káros, hanem gyümölcsös kertünkben kiszámíthatlan kárt okozna.

— **A szivar drágulása.** A hivatalos lap legutóbbi számában hosszú közlés jelent meg a különlegességi trafikban árusított eredeti külföldi dohánygyártmányok árának változásáról. Az új autonóm vámtarifával felemelt engedélyilletékeknek megfelelően az átváltozás az egész vonalon emelkedő. Vigasztaló a dologban, hogy szegény embert ez a drágulás nem sújt. Akinek nem volt drága például az Aquilas Imperiales darabja 1 korona 50 fillér-

ért, nem lesz drága 1 korona 59 fillérért sem s a legolcsóbb fajtájú havanna-szivar kedvelője sem érzi meg nagyon, ha az eddigi 30 fillér helyett 33—34 fillért kérnek tőle a szivar darabjáért. A ár-emelkedés, hasonló arányban, kiterjed a török s az egyiptomi cigarettára, az angol pipadohányra és az általános forgalomban árusított valódi havanna-szivarra is.

— **A cselédsztrájk.** Az április elejére tervezett általános cselédsztrájk valószínűleg letört s az előjelekből ítélve nem is igen kell már tartani tőle, mert a rendőrség erélyes közbelépésével idejekorán gátat emelt a cselédek indokolatlan és veszélyes mozgalmának. Habár ma nem is lehet hallani újabb készülődésekről, a rendőrség továbbra is éber figyelemmel kíséri az ügyet, hogy a lakosságot váratlan meglepetésektől megóvhassa.

— **A Tisza hatai.** Amióta valamikor halbőségről nevezetes Tiszának majdnem kipusztult a halállománya, gyakran tettek kísérletet a mesterséges haltenyésztéssel. Hogy nem nagy szerencsével, annak legjobb bizonyossága, hogy a híres tiszai halpaprikás jobbára dunai haiból készült. Most a földművelési miniszterium jóvoltából 22 lárda 5000 ponty érkezett a Tiszai Tárulat címére, azzal az utasítással, hogy a társulat tegyen vele kísérletet a Tisza halállományának felszaporítására. A pontyokat beleeresztik a Tiszába. A bizalom persze nem igen nagy az iránt, hogy ennek az újabb kísérletezésnek sikere lesz.

Színház és Irodalom.

* **Troubadour.** Polgárak tegnap másodszor adták Verdi elpusztíthatatlan operáját s ezzel az előadással is megerősítették abbéli véleményünket, hogy a rendelkezésre álló korlátolt eszközökkel valóban bámulatos eredményt értek el. Még nagyobb színpadokon is előfordul — hisz a vidéki magyar színészet nincs operára berendezve — hogy egy-egy kisebb szerep meg nem felelőn vagy éppen rosszult van betöltve. A tegnapi előadáson még ezt sem kifogásolhatjuk. A magánénekesek egytől-egyig helyűtön voltak, a kórus olyan ambícióval végezte feladatát, melyre — bocsánat az öszinteségért — képesnek sem tartottuk, a zenekar pedig azzal a precizitással működött, melyet ismételtén alkalmunk volt elismerni. Ez utóbbit azonban operaelőadásoknál zongorával vagy harmoniummal kellene megerősíteni, ha már nem sikerül a hiányzó hangszereket pótolni. A szereplők közül első sorban Várad Margitot (Eleonora) kell kiemelnünk, kinek fényes hanganyaga napról-napra fejlődik. Meglepő erővel énekelte nehéz szerepét s a végén époly szépen csengett a hangja, mint első arányában. A sűrű tapsból neki jutott a legtöbb. Igen jó volt Kozma István Manricoja is. Az ő kissé nyers hangja faradság nélkül győzi az ilyen fárasztó partietkat s minél tovább énekel,

ennek keresztülvitelét főleg a főrendektől várja, kiket hazafiatlanságuk miatt ostoroz.

Gróf Széchenyi végighallgatta ezt a beszédet s annak gyújtó hatása alatt, de benső ösztönéről is követve előlépett s engedelmet kért, hogy szólhasson. „Nekem — mondá ő — itt szavam nincs, nem vagyok tagja a követek házának. De birtokos vagyok és ha feláll oly intézet, mely a magyar nyelvet kifejtsé, mely avval segítse elő honosaink magyar nevelését, jószágomnak egy évi jövedelmét feláldozom reá.”

Csak ennyiből állott Széchenyi rövid beszéde, de ha Nagy Pál felgyújtotta, Széchenyi már lángba borította a szívek érzelmeit. Az a lángoló lelkesedés, mely az ő szavai után keletkezett, ezt eredményezte, hogy négy perc alatt négy lelkes férfi a Magyar Tudományos Akadémia cőljaira 118 ezer forintot adott össze s ezt követte a többi adakozóknak hosszú sora, úgy hogy mikor az országgyűlés véget ért, az Akadémia alapja már 250 ezer forintra volt kiegészítve s az Akadémia megalapítása által Magyarország egy új korszak küszöbére lépett, Széchenyi pedig kellő időben alkalmazott 60 000 forintos adománya által egyszerre Magyarország legnépszerűbb embere lett.

Most már hozzáfoghatott tervai kiviteléhez. Mindenekelőtt az arisztokráciának a hazába vissza s főleg Pestre való telepítése képezte feladatát, ehhez azonban oda kellett fejlesztenie Pestet, hogy ott a külföldi kényelemhez szokott főurak jól érezzék magukat s szórakozásaikat is megtalálják.

Ez indította gróf Széchenyt arra, hogy az angol klubok mintájára a társasélet minden kényelmével kínáló kaszinót alapított, meg-

honosította a lóversenyt, hogy a sportvilágot Pesthez szoktassa, ő alapította az első sakk-klubot, folyton küzdött a város építése és szépitése érdekében, majd a Dunagőzhajó társaság élére állott, nagy lökést adva ez által a kereskedelmeknek, mert a keletet összeköttetésbe hozta Pesttel, majd megalapította az óbudai hajógyárat.

Már ekkor megérlelődött benne az eszme, hogy a szeszélyes kanyargású Tisza-folyamot szabályozni kell s a Dunát a Vaskapunát hajózhatóvá kell tenni, ha az ország jövő boldogulásának alapját letenni akarjuk; már akkor logialkozott a gondolattal, melyet később tette valót, hogy Pesten a Dunát áthidalja.

De belátta Széchenyi azt is, hogy az ő eszme-körét, az ő törekvéseit, csak akkor fogja az ország-gel kellőképen megértetni s minél szélesebb körűvé tenni, ha irodalmi munkássággal is fogja szoktat terjeszteni.

Igy írta meg első nagyobb munkáját, a híres Hitelt, melyhez ez általam már előbb vázolt közállapotok szolgáltatták az anyagot s főokul szolgált a birtokosostálynál tapasztalt hitelhiány, mely a szintén uralkodó pénzhiány mellett legnagyobb akadály volt tervai keresztülvitelének.

E művében kifejti, hogy a magyar birtokos szegényebb, mint birtokához képest lennie kellene, mint körülményei megengednék, a magyar gazda nem viheti mezeit a lehető legnagyobb virágzásra, Magyarországának kereskedése nincs. Más nemzetekkel a konkurrenciát ki nem állhatjuk. Kivitel a várnok miatt lehetetlen. Majd beszél a következő pontokról: Rendelések feleslege, Produktumaink szűke, Kommunikációk rossz volta, Belső konzumció kis léte. A szállítások, transitó s várnok körüli bátorság

hija, Kereskedelmi becsület s munkásság csorbái, Nemzeti bank, Több s jobb természetű s kivitel végett jutalomtételek. Majd fölveti a kérdést, mit kell tenni s min kell kezdeni? Erősen támadja benne az ősiség intézményét s a rossz igazságszolgáltatási viszonyokat, melyek a hitelhiánynak főokait képezik.

Ezekből láthatjuk, hogy minő országátalakító eszméket vetett fel Széchenyi Hitel című munkájában, melynek befejezéseknél mondotta azt az immár példabeszéddé vált jelmondatot: Magyarország nem volt, hanem lesz!

Széchenyt ez a működése valóságos forradalmárnak tüntette fel a konzervatívok és aulikusok előtt s Metternich, a mindenható miniszter, kívül családi összeköttetésben is állott, kifejezte előtte rossz alásat politikai álláspontja fölött, figyelmeztette, hogy mi magy a határon, tévianokat hint ol az ifjuság között, ne ragadtassa el magát, gondoljon a jövőre, nehogy akkor bánja meg működését, mikor késő lesz.

Széchenyt azonban sem ez a figyelmeztetés, sem a nádornak országgyűlési felszólalásai miatt tett több ízbeni rendruusítás nem gátolta abban, hogy hazafias s szabad szellemben nyilvánuló működését ue folytassa.

Megtámadott irányának védelmére megírta másik nagyobb munkáját Világ címen s mindkét munkájának kiegészítésére a Stadium című harmadik nagyfontosságú művét, melyek ugy hatottak, mint a sötét éjben cikázó villámok, melyek az ismeretlen tájat egyszerre bevilágítják s láthatóvá teszik.

Felkarolta a magyar színtügyet is, a magyar játéksziaról röpiratot írt.

(Vége köv.)

Bámulatos olcsó harisnyák.

370-10.3

Patent gyermek harisnyák

szám 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
párja krajcár 18 20 22 24 26 28 30 32 34 36

Női flor harisnyák a legújabb divatszín-
ben. Párja csak 45 kr.

Szines dival férfi harisnyák a legnagyobb
választékban.
Párja 40 kr.

WÉHNER GYÖRGYNÉL Nagybecskerek.

Hirdetés.

A „magyarszentmártoni tejszövetke-
zetnél“ egy használható állapotban
levő s gőzerőre járó

Alfa Separator

jutányos áron azonnal eladatik.

Magyarszentmárton
u. p. Ótelek (Torontál). Az igazgatóság.

(393-3.1)

2. kgy. sz. 1906.

392-3.2

Pályázat.

Bégaszentgyörgy községe egy 102 m²
külvilági horgonyozott, szabadalmazott for-
rasztási kovacsolt vascsövekkel elcsöve-
zendő legalább 70-80 méter mély és
percenként legalább 60 liter tiszta, homok-
mentes és egészséges vízszállítására képes
mélykut furását határozta el.

A kutra felszerelendő egy kéthengerű
szívó és nyomó szivattyú-részszelvények és
réztömszelvényekkel, horgonyozott 2" szívó-
csövekkel, rézláb golyószeleppel, két lend-
kerékkel ellátott hajtómű fogaskerék át-
tétel — 1x3 hoz, — rézcsapágyak, rézhajtó-
rudcsapágyak és vízkifolyóval kannák és
hordók megtöltéséhez.

A hajtómű elhelyezésére egy 3 méter
mély akna cementhárcsban téglával ki-
falazandó, ezen akna egy vaskerettel bíró
vaslemezzel fedendő. A kut vizkagyló
és egy fagyocsappal ellátandó.

A munkadíj 100 méterig átalány-
összegben fizetendő ki, melyben minden
anyag és felszerelés bennfoglaltatik.

A kut sikereért fentiekhez képest egy
évi jótállás vállalandó. Ha a kikötött siker
el nem éretik, a község semminemű fize-
tést nem teljesít.

A munka a megbízás vételétől 2 hó-
nap alatt megkezdendő és befejezésig meg-
szakítás nélkül folytatandó.

Ajánlatok 6 hét alatt a község elő-
járóságához nyújtandók be.

Bégaszentgyörgy, 1906. évi április
hó 1-én.

Orsó,
jegyző.Schönherr,
bíró.

Két butorozott

Szoba

kiadó

Deák Ferenc-utca 7. szám alatt.

(331-x.12)

1629. kig. szám. 1906.

385-3.2

Pályázati hirdetmény.

A nagyszentmiklósi járáshoz tartozó
Kiszombor községében lemondás folytán
megüresedett 800 korona fizetés és 120
korona lakbérrel egybekötött községi segéd-
jegyzői állásra pályázatot hirdetnek.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses
állást elnyerni kívánják, hogy szabály-
szerűen felszerelt pályázati kérvényüket
hozzám folyó évi április hó 18-áig ad-
ják be.

A választást Kiszombor községházá-
nál folyó évi április hó 19-én d. e. 11
órákor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1906. évi március
hó 28-án.

Hadfy,
főszolgabíró.

A pancsovai kir. törvényszék elnökétől.

347. eln. szám. 1906.

388-1.1

Árlejtési hirdetmény.

A perlaszi kir. járásbíró természetbeni
lakásul szolgáló épületen szükséges és a
nagybecskereki m. kir. államépítészeti
hivatalnak 1905. szeptember hó 12-én
965/L. szám alatt összeállított előmérési
költségvetésben a 24., 26., 30., 31., 34.,
35., 38., 42., 49. és 51. tételek alattiak
kivételeivel részletezett helyreállítási munká-
latok foganatba vétele a kir. igazságügy-
miniszter urnak 1905. évi szeptember hó
25-én 32348. I. M. V. szám alatt kelt ren-
deléttel 1430 kor. 02 fillér költség kere-
tén belül engedélyeztetvén, ezen munkála-
tok kiadásának biztosítása végett 1906. évi
április hó 23. napjának délelőtti 10 órájára
a pancsovai kir. törvényszék elnöki helyi-
ségébe zárt ajánlati versenytárgyalást tűzök
ki, amelyre a vállalkozni szándékozók a
következő figyelmeztetéssel meghívom.

1. A műszaki művelet és vállalati fel-
tétel a hivatalos órák tartama alatt a
kir. törvényszéki elnöki irodában meg-
tekinthetők.

2. A magyarul irt és 1 koronás bélyeg-
gel ellátott ajánlatok lepecsételt, a tárgyat
feltüntető boríték alatt és a kir. törvény-
szék elnökéhez címzetten a tárgyalási
határidőig benyújtandók, abban kiteendő,
hogy ajánlattevő a vállalati feltételeket ismeri
és azoknak magát minden tekintetben alá-
veti, továbbá ahhoz a vállalati összeg
10%-ának megfelelő bántpénz készpénz-
ben vagy megengedett értékpapírokban az
ajánlatához csatolandó, illetve annak a pan-
csovai m. kir. adóhivatalnál letétbe történt
helyezése letéti elismervény bemutatásával
igazolando.

3. A bántpénz nélkül, továbbá távirati,
pót-, vagy a kitűzött időn túl adott aján-
latok figyelembe nem vétetnek.

4. Az ajánlatok felett a felettes ható-
ság szabadon dönt s azok egyikéhez sincs
kötve.

Pancsován, 1906. évi március hó
17-én.

Nádasky,
kir. törvényszéki elnök.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.

FOGAK ÉS FOGSOROK

kaucsuk és aranyinylemezzel,
= szájpaddás nélküli fogsorok, =
aranykorona és hidmunkák, fer-
dén előtt fogak szabályozása.
porcellán és mindennemű fog-
tömések a legtokéletesebb for-
mában készíttetnek

DR. IVÁNYI MÓR,

tb. megyei főorvos fogműtermében

egy elsőrangú külföldi fogtechnikus közre-
működése mellett.

Rendelés 9-5-ig.

Rendelés 9-5-ig.

271-x.9

567. szám. 1906.

390-3.2

Hirdetmény.

Az aradi kir. államjósággazgatóság
az 1906. évi március 22-én 6475. szám
alatt kelt rendeletével Hertelendyfalván épi-
tendő egy tantermes iskola és tanítói lak
építkezését 10.000 korona összeg erejéig
engedélyezte.

A fent említett munka kivételének bizto-
sítása céljából 1906. évi április hó 23-ik
napjának d. e. 11 órájára Hertelendy-
falván a jegyzői irodában tartandó zárt
ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

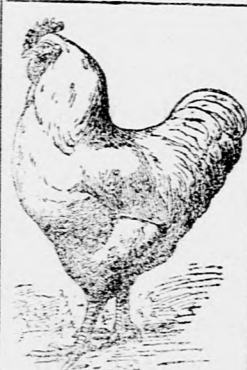
A versenyezni óhajtok felhivatnak,
hogy e munkát végrehajtásának elvál-
lására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitű-
zött nap délelőtti 11 óráig a nevezett
irodánál annyival inkább adják be, mivel
a későbbben érkezettek figyelembe vétetni
nem fognak.

Az ajánlathoz az általános feltételek-
ben előirt, az engedélyezett költségösszeg
(illetve az ajánlati költségvetés) 5%-ának
megfelelő bántpénz vagy a bántpénznek
az állampénztárnál történt letételét igazoló
nyugta csatolandó

A szóban forgó munkálatra vonatkozó
műszaki művelet és részletes feltételek a
hertelendyfalvai jegyző irodájában a rendes
hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Hertelendyfalva, 1906. évi március
hó 29-én.

A község előjárósága.

Sárga Orpington tenyésztőjások.

Telivér fajtisza sárga Orping-
ton tyukok tenyésztőjásai
kaphatók

Reitter Oszkárnál
Nagybecskereken.

Darabja 80 fillér.

Saját találmányu kipróbált rázás-
mentes csomagolás ingyen.

== Törés tejlesen kizárva. ==
Fajtisza sárga Orpington
kakasok és tyukok, valamint
angol emdeni libák

ősz szállításra előjegyezhetők.
Számos hazai és külföldi kiállításon I. rendű
kitüntetések. Diszoklevelek, aranyérmek,
diszmemléktárgyak.

Magyar
állami

nagy
arany-
érem.

334-10.5

Szőlővesszők (európaiak)

csemege és borsfajok, nagy mennyiségben kaphatók.

Ezre 6 korona.

Vasuti szállításnál a csomagolás díjtalan.